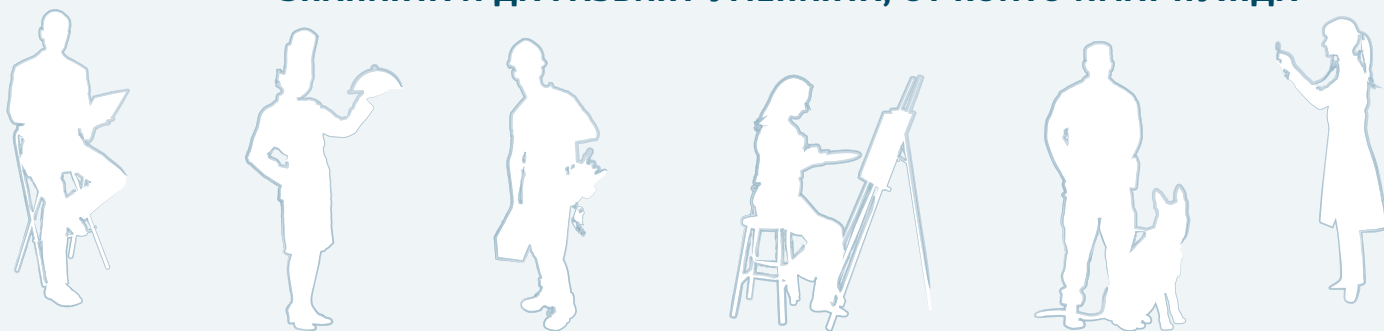

Европейска
КОМИСИЯ

КЪМ ПО-ЕФЕКТИВНИ ПОЛИТИКИ ЗА ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ

ДА ПОМОГНЕМ НА ВЪЗРАСТНИТЕ ДА ПРИДОБИЯТ
ЗНАНИЯТА И ДА РАЗВИЯТ УМЕНИЯТА, ОТ КОИТО ИМАТ НУЖДА

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТО ЗА ОБУЧЕНИЕТО НА ВЪЗРАСТНИ

За да оцелеем в бързо променящия се свят, всички ние се нуждаем от широка гама от знания и умения, които да развиваме през целия си живот. Това е основното послание на Новата програма за умения в Европа [вж. *карето по-долу*]. Тези, които не притежават подходящите умения, заемат нискокачествени работни места, оказват се без работа или недостатъчно квалифицирани за предлаганите възможности за заетост от ново поколение. Без основните умения — грамотност, аритметични и компютърни умения — животът може да бъде предизвикателство всеки ден.

Предизвикателството — посочено в Европейската програма за учене на възрастни [вж. *карето по-долу*] — е да се насърчат повече възрастни хора да се върнат към ученето. За да постигнат това, ЕС и държавите членки приеха разнообразен набор от стратегии и политически инициативи, насочени към подобряване на предлагането и качеството, количеството и достъпността на възможностите за обучение за възрастни като цяло. Освен това бяха предприети стъпки за повишаване на степента на внедряване на тези възможности чрез ефективни стратегии за популяризиране, ориентиране и мотивиране, насочени към най-нуждаещите се групи.

Но въпреки тези усилия статистиката показва, че:

- едва всеки десети европейски възрастен гражданин участва в някаква форма на образование или обучение;
- над една четвърт от всички възрастни нямат основна грамотност, аритметични и компютърни умения, които се изискват за много от днешните работни места.

И така, как политиките за обучение на възрастни и предлагането могат да станат по-ефективни?

РАЗБИРАНЕ НА ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТО

В проучване, възложено наскоро от Европейската комисия, „Подобен анализ на политиките за обучение на възрастни и тяхната ефективност в Европа“, се прави преглед на наличните данни. То потвърждава, че макар и обучението на възрастните да носи значителни икономически и социални ползи за лицата, предприятията и обществото като цяло, само много малък брой европейски възрастни граждани имат достъп до тези възможности.

В проучването също така се изтъкват начините, чрез които политиките да станат по-ефективни и следователно да се повиши участието на възрастните в процеса на обучение. Въз основа на заключенията проучването определя шест решаващи фактора за повишаване на участието в обучението на възрастни и възможностите за развитие на умения.

ШЕСТ СЪПКИ КЪМ ПО-ЕФЕКТИВНИ ПОЛИТИКИ ЗА ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ

1 ПОВИШАВАНЕ НА ЖЕЛАНИЕТО НА ВЪЗРАСТНИТЕ ДА УЧАСТВАТ В ОБУЧЕНИЕТО И НА ТЕХНИТЕ ПОЛОЖИТЕЛНИ НАГЛАСИ КЪМ НЕГО

Участието и задържането в обучението зависят от това, дали обучението за възрастни има добра репутация и от това дали отделните учащи се имат положително отношение към него. За да се гарантира, че това е така, държавите членки могат да работят със социални партньори и други заинтересовани страни с цел повишаване на осведомеността относно многобройните предимства на обучението за възрастни, достигане до възрастните, които биха имали най-голяма полза от това, и предоставяне на тези възрастни на информация и насоки, пригодени специално за тях.

2 НАСЪРЧАВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ ОТ СТРАНА НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ В ОБУЧЕНИЕТО НА ВЪЗРАСТНИ

Тъй като изискванията по отношение на работните места се променят постоянно, служителите и работниците трябва да развиват своите умения и таланти, както и да придобиват нови такива. Поради тази причина професионалното развитие и обучението, свързано с намирането на работа, са ключови фактори, които могат да мотивират възрастните да се върнат към обучението. Гарантирането, че работодателите ще инвестират в обучението за възрастни, е от съществено значение както за разширяването на гамата на предлаганите възможности, така и за увеличаването на броя на служителите и работниците, участващи в обучението.

3 ПОДОБРЯВАНЕ НА ДОСТЪПА ДО ОБУЧЕНИЕ ЗА ЛИЦА В НЕРАВНОСТОЙНО ПОЛОЖЕНИЕ И ТРУДНОПРИОБЩАЕМИ ГРУПИ

Съществуват различни видове възрастни учащи се с много различни нужди от обучение. Няма „универсално“ решение: политиките следва да включват специално разработени програми и да са достатъчно гъвкави, за да отговорят на нуждите и мотивациите за учене на всяко обучаващо се лице— в това число разработване на основни умения за учащи се с ниско ниво на умения. За постигането на това се препоръчва създаването на партньорства с посреднически организации, като например общностни групи и профсъюзи.

4 РАЗШИРЯВАНЕ НА УМЕСТНОСТТА НА ОБУЧЕНИЕТО ЗА ВЪЗРАСТНИ ЗА ВСИЧКИ УЧАСТНИЦИ

Когато възможностите за образование и обучение се отнасят до специфичните нужди и мотивации както на учащите се, така и на работодателите, това не само че води до повишаване на участието, но и крайният резултат е по-добър: това означава по-добри умения, достъп до по-добри работни места и по-добри социални резултати. Поради тази причина политиките за обучение за възрастни трябва да бъдат проектирани така, че да отговорят на нуждите на различните групи потребители.

5 ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ВИСОКОКАЧЕСТВЕНО ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ

Важно е предоставяното обучение на възрастни да е с високо качество както за осигуряването на положителни резултати за учащите се, работодателите и общността, така и за най-ефективното използване на публичните инвестиции.

6 КООРДИНИРАНЕ НА ПОЛИТИКАТА ЗА ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ НА НАЦИОНАЛНО, РЕГИОНАЛНО И МЕСТНО РАВНИЩЕ

За постигането на максимален успех на политиката е необходимо да има ефективно координиране на различните инициативи, които се провеждат на национално, регионално и местно равнище, както и ефективно сътрудничество между всички различни институции, организации и заинтересовани страни.

ИНСТРУМЕНТ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ПОЛИТИКАТА ЗА ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ

Тези шест фактора за успех са в основата на нов инструмент за анализ на политиката, който е създаден да се използва от всички, които участват в политиката за обучение на възрастни.

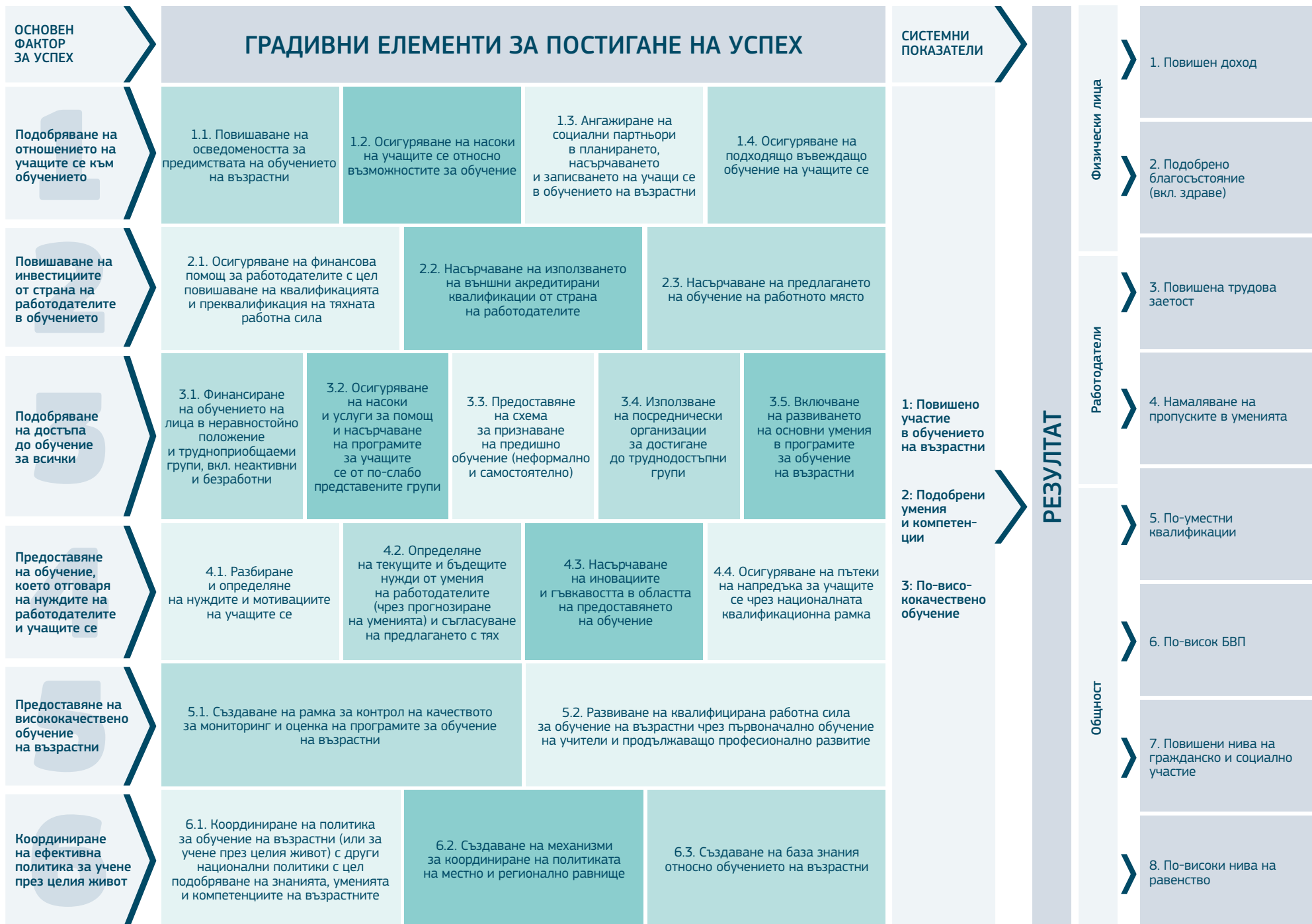
Основно заключение на проучването е, че преди една политика да бъде усъвършенствана с цел по-добро постигане на целите ѝ, създателите на политиката първо трябва по-ясно да разберат как действат отделните подходи на политиката. Това налага по-систематично събиране на данни и по-строг подход за мониторинг на политиката. Новият инструмент има за цел да помогне на създателите на политиката и за двете задачи.

Инструментът се състои от два основни елемента. Първо, той включва аналитична рамка [вж. *карето по-долу*], която да помага на създателите на политиката при проектирането и оценката на политиките за обучение на възрастни. Второ — набор от показатели, които служат за мониторинг на прилагането на политиката, за оценка на въздействието на политиката и за сравнение на получените данни с данните от други държави членки.

Интерактивна онлайн версия на този инструмент е налична на уебсайта на EPALE

<https://ec.europa.eu/epale/bg/policy-tool>

РАМКА ЗА АНАЛИЗ НА ПОЛИТИКИ ЗА ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ

ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

Проучването „Подробен анализ на политиките за обучение на възрастни и тяхната ефективност в Европа“, подпомогнато от Европейската комисия, представя общ преглед на съществуващите проучвания на политиките за обучение на възрастни с цел подпомагане на изпълнението на Европейската програма за учене на възрастни. То беше осъществено в тясно сътрудничество с работната група на национални експерти за обучение на възрастни в рамките на „Образование и обучение 2020“.

Проучването може да се намери на следния интернет адрес:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=bg&pubId=7851&type=2&furtherPubs=yes>

ЕВРОПЕЙСКАТА ПРОГРАМА ЗА УЧЕНЕ НА ВЪЗРАСТНИ

През 2011 г. ЕС прие Европейската програма за учене на възрастни. Целта на тази инициатива за сътрудничество в областта на европейската политика е държавите членки да предоставят възможност и да насърчават възрастните да развият и усъвършенстват своите умения и компетенции на всеки етап от живота си.

В основата на тази политика е разбирането, че ученето в зряла възраст е жизненоважна част от пътеката на учене през целия живот. Обучението на възрастни е дефинирано като всяко общо или професионално образование или обучение — формално, неформално или самостоятелно, което се провежда след завършване на началното образование и обучение.

Политиката определя редица общи европейски приоритети за значително повишаване на качеството на обучението и повишаване на броя на възможностите за обучение на възрастни, предлагани до 2020 г. Сред тях е и нов акцент, поставен върху развитието на основните умения на възрастните.

НОВА ПРОГРАМА ЗА УМЕНИЯ В ЕВРОПА

Предизвикателството за обучението на възрастни е едно от няколко предизвикателства, свързани с уменията, пред които е изправен ЕС. С цел оптимизиране на потенциала на човешкия капитал, повишаване на пригодността за заетост и повишаване на конкурентоспособността в Европа, Новата програма за умения в Европа 2016 приканва държавите членки, социалните партньори, индустрията и други заинтересовани страни да си сътрудничат, за да се подобрят качеството и уместността на придобиването на умения, уменията да станат по-видими и сравними, както и да се подобрят проучването и осведомеността относно уменията с цел по-добър избор на професионална кариера.

Основна цел е подпомагането на възрастни с ниска квалификация и с ниско ниво на умения. Програмата за умения предлага създаване на Гаранция за уменията за 64-те милиона възрастни в Европа, които не са завършили средното си образование. Целта е да им се помогне да придобият минимално ниво на грамотност, аритметични и компютърни умения и/или да придобият средно образование или еквивалентно. Следва да се започне с оценяване на уменията на участниците, за да се определи нивото им и пропуските в уменията им, получаване на пакет за обучение, съобразен с техните специфични нужди, и валидиране и признаване на придобитите от тях умения.

Илюстрации: Alexandre Mitrasos – © Европейски съюз

За всяка употреба или възпроизвеждане на снимков материал извън авторското право на Европейския съюз трябва да бъде искано разрешение директно от притежателя(ите) на авторските права.

© Европейски съюз, 2016 г.

Възпроизвеждането е разрешено при посочване на източника.

Printed in Belgium

Отпечатано върху хартия, избелена без употреба на елементарен хлор (ECF)

Служба за публикации

ISBN: 978-92-79-61149-0
doi:10.2767/6885 (print)
ISBN: 978-92-79-61159-9
doi:10.2767/49039 (PDF)